

Структурне пословне статистике (АНЕКСИ I–IV)

Референтни метаподаци према Euro SDMX структури метаподатака (ESMS)

Републички завод за статистику Републике Српске

- [1. Контакт](#)
- [2. Ажурирање метаподатака](#)
- [3. Презентација статистике](#)
- [4. Јединица мјере](#)
- [5. Референтни период](#)
- [6. Институционални мандат \(овлашћење\)](#)
- [7. Повјерљивост](#)
- [8. Политика објављивања података](#)
- [9. Учесталост дисеминације](#)
- [10. Доступност и разумљивост](#)
- [11. Управљање квалитетом](#)
- [12. Релевантност](#)
- [13. Тачност и поузданост](#)
- [14. Правовременост и тачност објављивања](#)
- [15. Усклађеност и упоредивост](#)
- [16. Трошкови и оптерећеност](#)
- [17. Ревизија података](#)
- [18. Статистичка обрада](#)
- [19. Коментар](#)

1. Контакт

1.1.	Надлежна институција	РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
1.2.	Надлежна организациона јединица	Одјељење производних статистика - структурне пословне (производне) статистике и Одјељење услужних статистика - структурне пословне (услужне) статистике
1.3.	Контакт особа	Даница Бабић и Слађана Никић
1.4.	Функција контакт особе	Виша стручна сарадница за структурне пословне статистике и виша стручна сарадница за статистику владиних финансија
1.5.	Поштанска адреса контакта	Вељка Млађеновића 12 д, 78000 Бања Лука, Република Српска, Босна и Херцеговина
1.6.	Е-mail адреса контакта	danica.babic@rzs.rs.ba ; sladjana.nikic@rzs.rs.ba
1.7.	Број телефона	+387 51 332 768; +387 51 332 758
1.8.	Број факса	+387 51 332 750

2. Ажурирање метаподатака

2.1.	Датум посљедње потврде валидности метаподатака	22.07.2019.
2.2.	Датум посљедње објаве метаподатака	30.06.2020.
2.3.	Датум посљедњег ажурирања метаподатака	22.07.2019.

3. Презентација статистике

3.1. Опис података

Структурним пословним статистикама (СПС) добијају се годишњи показатељи потребни за анализу и праћење пословања тржишних произвођача. У СПС истраживању предмет посматрања су предузећа и предузетници нефинансијске пословне економије. Основне структурне варијабле и индикатори тржишног пословања предузећа и предузетника дају се према подручјима дјелатности и величини (према броју запослених). Основне варијабле су: број предузећа, број предузетника, број запослених лица, промет, додата вриједност по факторским трошковима и трошкови запослених. Основни индикатори су: промет по запосленом лицу, додата вриједност по запосленом лицу (показатељ продуктивности), учешће додате вриједности у вриједности производње, трошкови рада по запосленом и стопа профитабилности.

3.2. Систем класификација

Класификација дјелатности КДБиХ 2010 (NACE Rev 2.)

3.3. Обухваћени сектор

Подручја од В до Ј, од L до N и области 95 и 96 према КД БиХ 2010.

3.4. Статистички концепти и дефиниције

Број предузећа и предузетника обухвата субјекте из СПР-а у популацији која је предмет посматрања, а који тржишно послују и били су активни барем у дијелу посматране године (остварили промет или имали запослене). Искључују се сва привремено неактивна (мирујућа) или стварно неактивна предузећа и предузетници.

Број запослених обухвата лица која имају заснован радни однос на неодређено или одређено вријеме са пуним или непуним радним временом. Бројем запослених обухваћени су сезонски радници, приправници и радници који раде код куће, лица у штрајку или краткорочном одсуству. Нису обухваћена лица на дугорочном одсуству. Запослени су плаћени од стране послодавца за извршени рад, а плаћање може бити у форми плате, накнаде, хонорара, награда, плаћања по комаду или плаћања у натури.

Број запослених лица обухвата број запослених на платним листама и неплаћена запослена лица као што су власници, партнери, чланови породице, волонтери и др.

Пословни приходи представљају вриједносно изражен резултат пословања. Обухватају: приходе од продаје робе, производа и услуга, приходе од активирања учинака, друге пословне приходе и приходе по основу промјена на залихама готових производа и производње у току. Исказани су без пореза на додату вриједност.

Пословни расходи представљају вриједносно изражене трошкове пословања. Обухватају: набавну вриједност продате робе, међуфазну потрошњу (трошкове материјала и енергената, трошкове производних услуга, нематеријалне трошкове), трошкове амортизације и резервисања и трошкове запослених.

Залихе су облик обртних средстава. Њихова вриједност је новчано изражено стање првог и посљедњег дана у години. Структурним пословним статистикама прати се стање залиха материјала, енергената, робе, недовршене производње и готових производа.

Промет обухвата обрачунате приходе од продаје властитих производа, приходе од пружених услуга те приходе од продаје робе за препродају током посматраног периода. У обрачун промета укључују се сви фактурисани порези, осим ПДВ-а и акциза.

Додата вриједност по факторским трошковима исказана је у бруто износу (без одузимања амортизације). Рачуна се тако да се на вриједност производње у основним цијенама додају субвенције а одузму трошкови пореза на производе и производњу и вриједност међуфазне потрошње.

Трошкови запослених су укупне накнаде запосленима током посматраног периода, у новцу или у натури. Чине их бруто плате и накнаде плата, те остали трошкови запослених који имају карактер личних примања.

Промет по запосленом лицу добија се дијелењем укупно оствареног промета са укупним бројем запослених лица. Овај индикатор изражава продајну способност предузећа и предузетника из одређене дјелатности.

Додата вриједност по запосленом лицу представља основни индикатор за мјерење продуктивности рада. Овај индикатор показује колико је створено додате вриједности по запосленом лицу.

Учешће додате вриједности у вриједности производње добија се дијелењем укупне додате вриједности са укупно оствареном вриједношћу производње.

Трошкови рада по запосленом показују просјечне трошкове запослених у некој дјелатности, а добијају се дијељењем укупних трошкова запослених са бројем запослених, односно бројем лица која су плаћена за обављени рад.

Профитабилност показује колико је процентуално учешће бруто пословног вишка у промету. Овај индикатор показује зарађивачку способност предузећа и предузетника или одређене дјелатности.

3.5. Статистичка јединица

У СПС истраживању предмет посматрања су предузећа и предузетници нефинансијске пословне економије, чије је сједиште на територији Републике Српске. Ова предузећа и предузетници остварују више од 50% пословних прихода од продаје производа и услуга на тржишту.

3.6. Статистичка популација

Економски активна предузећа и предузетници, у подручјима дјелатности од В до Ј, од L до N и области 95 и 96 према КД БиХ 2010.

3.7. Референтно географско подручје

Република Српска

3.8. Временска покривеност

Од 2010. године

3.9. Базни период

Претходна година (Т-1)

4. Јединица мјере

Апсолутне вриједности, конвертибилна марка, стопе (%)

5. Референтни период

Календарска година 01-31.12.2018.

6. Институционални мандат (овлашћење)

6.1. Правни акти и други споразуми

Закон о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 85/03), Статистички програм Републике Српске за период 2018-2021. година („Службени гласник Републике Српске“, бр. 21/18), важећи годишњи План рада Републичког завода за статистику.

6.2. Размјена података

Нема

7. Повјерљивост

7.1. Политика повјерљивости

Повјерљивост података и заштита личних података регулисане су Законом о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 85/03) и Правилником о заштити повјерљивих података Републичког завода за статистику. Повјерљивост статистичких података осигурава се и Законом о заштити личних података („Службени гласник БиХ“ бр.49/06).“

7.2. Повјерљивост - поступање с подацима

Сви прикупљени подаци третирају се као повјерљиви и користе се искључиво у статистичке сврхе. Документ Републичког завода за статистику „Правилник о заштити повјерљивих података“ наводи начела поступања са повјерљивим подацима, процедуре за осигурање повјерљивости за вријеме прикупљања, обраде и дисеминације података као и процедуре за приступање микроподацима.

8. Политика објављивања података

8.1. Календар објављивања

Основне структурне варијабле и индикатори публикују се у складу са унапријед утврђеним календаром публикавања - претходни подаци 10, а коначни подаци 15 мјесеци по истеку посматране године.

8.2. Приступ календару објављивања

http://www.rzs.rs.ba/publications/?left_mi=15&add=15

8.3. Приступ корисника

Сви корисници имају право приступа подацима и информацијама у исто вријеме и на исти начин.

9. Учесталост дисеминације

Годишње

10. Доступност и разумљивост

10.1. Саопштења

[Основни структурни показатељи пословања предузећа и предузетника – претходни резултати](#)
[Основни структурни показатељи пословања предузећа и предузетника – коначни резултати](#)

10.2. Публикације

Основни структурни показатељи пословања предузећа и предузетника, коначни резултати, објављују се у штампаним публикацијама:

- [Статистички годишњак](#) и
- [Ово је Република Српска](#)

10.3. Онлајн база података

СПС подаци нису доступни у on-line бази података.

10.4. Приступ микроподацима

Микроподаци нису доступни.

10.5. Остало

Подаци се дисеминирају и путем одговора на писане захтјеве корисника према њиховој спецификацији, као и путем конференције за медије.

10.6. Методолошка документација

Заједно са подацима, у публикацијама доступна су и кратка методолошка објашњења и дефиниције основних индикатора и појмова.

На званичној интернет страници Завода, у дијелу који се односи на [СПС](#), доступни су Извјештаји о квалитету и методологија те основни [појмови и дефиниције](#).

10.7. Документација о квалитету

Извјештај о квалитету доступан је на интернет страници Републичког завода за статистику: http://www.rzs.rs.ba/front/category/340/?left_mi=284&add=284

11. Управљање квалитетом

11.1. Осигурање квалитета

За обезбјеђење квалитета статистичких података и очување повјерења јавности у податке Закон о статистици Републике Српске (члан 17, став 1), у организацији и производњи статистике у Републици Српској прописује примјену принципа непристраности, поузданости, транспарентности, правовремености, професионалне независности и статистичке повјерљивости. Републички завод за статистику Републике Српске слиједи препоруке о организацији и управљању квалитетом дате у Кодексу праксе европске статистике (CoP).

11.2. Оцјена квалитета

Завршна фаза статистичке активности је укупна евалуација за коју се користе информације из свих процеса, од дизајнирања инструмената истраживања и прикупљања података до објављивања података и повратних информација од корисника. Ове информације користе се за израду извјештаја о квалитету који садржи опис свих процеса статистичке активности и наводи предности и недостатке везане за квалитет као и индикаторе квалитета.

12. Релевантност

12.1. Потребе корисника

Кључни корисници СПС података су:

- Министарство финансија, Министарство за економске односе и регионалну сарадњу, Министарство трговине и туризма, Министарство индустрије, енергетике и рударства, Економски институт, Дирекција за економско планирање, Дирекција за европске интеграције, Привредна комора, Републичка и општинске агенције за развој малих и средњих предузећа;

- наука, истраживање и образовање: Економски институт;

- општа јавност: физичка лица;

- медији: новинске агенције;

- интерни корисници: Статистички пословни регистар, Национални рачуни и краткорочне статистике.

Подаци Структурних пословних статистика, у форми микроподатака, за ниво Републике Српске достављају се Агенцији за статистику Босне и Херцеговине, која је надлежна за агрегирање података за ниво БиХ и извјештавање Статистичке канцеларије Европске уније, Евростата.

Основне структурне варијабле и индикатори тржишног пословања предузећа и предузетника дају се према подручјима дјелатности и величини (према броју запослених).

Произведени подаци користе се за анализу структуре активних тржишних предузећа и предузетника, структуре фактора коришћених у процесу производње, анализу пословног успјеха и конкурентности предузећа и предузетника, као и за анализу развоја пословања на нивоу Републике Српске и на међународном нивоу.

12.2. Задовољство корисника

Задовољство корисника статистичким подацима мјери се Анкетом о задовољству корисника података Републичког завода за статистику РС. Резултати посљедње анкете доступни су на интернет страници Завода, у оквиру секције [Квалитет у статистици](#).

Не обавља се посебно мјерење задовољства корисника СПС подацима.

12.3. Комплетност података

Подаци добијени провођењем истраживања омогућавају израчунавање свих статистика које се траже ЕУ Регулацивом 295/2008 на нивоу јединице посматрања за Анексе I-IV, без обзира да ли су у питању годишње или вишегодишње.

13. Тачност и поузданост

13.1. Укупна тачност

Контрола подразумева да се прати тачност, логичност, комплетност и конзистентност података на нивоу јединице посматрања. Апликација садржи око педесет логичких и рачунских контрола, од којих су неке упозоравајуће (soft), а неке упућују на обавезност корекције (hard). Тачност података провјерава се примјеном прописане методологије, контролом грешака мјерења, као и упоређивањем података из прошлог периода или са подацима других статистичких истраживања и додатним анализама.

13.2. Узорачка грешка

Структурне пословне статистике не раде се на бази узорка, тако да мјерење грешака узорковања није примјењиво.

13.3. Неузорачка грешка

Сталним унапређењем методолошких процеса настоје се смањити неузорачке грешке.

У СПС истраживању грешке прекомјерног и недовољног обухвата су ријетке, а ако се и десе, онда су мале. У СПС-у 2018. године 0,87% јединица из оквира истраживања не припада циљној популацији. Мјере које се предузимају да би се смањиле грешке обухвата су благовремена и редовна размјена информација између СПС-а са једне и статистичких истраживања и СПР-а са друге стране.

Најчешћи разлози за настанак грешака мјерења су:

- Површно или непотпуно попуњавање извјештаја;
- Неразумијевање методологије од стране лица које попуњава извјештај;
- Случајне грешке приликом уписивања података у извјештај (образац);
- Уписивање податка у погрешном износу (нпр. износ са децималама, двије нуле и сл.).

Уколико се открију грешке мјерења, примјеном рачунских и логичких контрола, раде се корекције након поређења прикупљених података са СПС подацима из претходне године и са подацима других статистичких истраживања. Ако се уоче већи недостаци, контактира се с лицем које је попуњавало извјештај.

Најзначајнији инструмент за смањење појаве грешака приликом попуњавања извјештаја јесте Упутство за попуњавање, које се годишње доставља извјештајним јединицама, а које детаљно описује начин попуњавања извјештаја. С циљем смањења грешака мјерења у писму извјештајним јединицама наводе се контакт подаци лица која воде истраживање, од којих извјештајне јединице могу добити сва потребна објашњења за попуњавање извјештаја.

У СПС истраживању за 2018. годину, стопа неодговора јединица износи 0,52%. Ријеч је о непондерисаној стопи неодговора, која показује колико јединица посматрања није доставило извјештај. За ове јединице не може се одредити релевантност за истраживање.

14. Правовременост и тачност објављивања

14.1. Правовременост

Претходни резултати доступни су, тј. објављују се 10 мјесеци након периода посматрања, а коначни резултати након 15 мјесеци.

14.2. Тачност објављивања

Стопа тачности објављивања СПС података за 2018. годину износи 100%.

15. Усклађеност и упоредивост

15.1. Географска упоредивост

У свим европским земљама СПС истраживање је у складу са препорукама и регулативама Европске комисије, тако да су СПС подаци за Анексе I-IV у потпуности упоредиви са подацима чланица Европског статистичког система.

15.2. Временска упоредивост

Структурне пословне статистике редовно се проводе од 2010. године. Континуираним развојем истраживања, у складу са препорукама и регулативама Европске комисије, од 2012. године обухваћена су сва подручја дјелатности према КДБиХ 2010, за предузећа, а од 2014. године за предузећа и предузетнике. Подручје R - Умјетност, забава и рекреација уведено је у обухват Структурних пословних статистика први пут за 2017. годину и обухвата предузећа и предузетнике из приватног (профитног) сектора.

Због разлика у обухвату подручја дјелатности, СПС подаци за 2012. и 2013. годину нису у потпуности упоредиви са подацима за прве двије године истраживања. Прекид у временској серији догодио се и у 2014. години, када су предузетници укључени у истраживање, те у 2017. години, обухватањем подручја R.

Не постоје посебни фактори који могу утицати на упоредивост временских серија с обзиром да је максимално испоштована препорука у вези са варијаблама које треба обезбиједити, а које су дефинисане Регулативама 295/2008 и 251/2009.

15.3. Усклађеност између домена

Подаци Структурних пословних статистика пореде се с подацима Статистике националних рачуна, Статистиком рада, PRODCOM статистиком и осталим статистикама које су у вези са Структурним пословним статистикама. Вриједност показатеља се за кључне варијабле упоређује са вриједношћу из Статистике националних рачуна као референтног извора.

СН1 за промет износи 0,0002, а за број запослених -0,0045.

Промет из СПС истраживања већи је за 0,02% од промета преузетог од Статистике националних рачуна, израчунатог на основу података из Годишњих финансијских извјештаја. Број запослених, који је резултат СПС истраживања, мањи је за 0,45% од броја запослених преузетог од Статистике националних рачуна, израчунатог на основу података из Годишњих финансијских извјештаја.

15.4. Интерна усклађеност

Подаци и резултати СПС-а међусобно су конзистентни. Подаци на нивоу предузећа основа су за производњу структурних варијабли и индикатора на вишим нивоима агрегације (разред, грана, област и подручје дјелатности) за цијелу Републику Српску.

16. Трошкови и оптерећеност

Годишњи оперативни трошкови према главним трошковним компонентама

Број утрошених часова рада – процијењен податак за сљедеће фазе рада: <ul style="list-style-type: none">- припрема инструментаријума и слање на терен,- прикупљање,- унос и обрада података,- израчунавање СПС резултата и- објављивање.	2 370 h
Материјални трошкови (штампање и слање образаца на терен)	1 636 KM
Годишњи број образаца који се достављају извјештајним јединицама	2 294 главна обрасца и 1 332 ДО ¹⁾

Подаци о годишњем оптерећењу давалаца података

Број давалаца података који су попунили образац	1 073
Вријеме потребно за попуњавање детаљног обрасца са допунским за Анексе II (ИНД СПС) и IV (ГРАЂ СПС) - укупно 614 јединица посматрања (часова)	1,0
Вријеме потребно за попуњавање детаљног обрасца за Анексе I (УСЛУГЕ СПС) и III (ТРГ СПС) - укупно 440 јединица посматрања (часова)	0,8
Вријеме потребно за попуњавање детаљног обрасца са допунским за Анекс I - укупно 19 јединица посматрања (часова)	0,9
Укупно утрошено вријеме за ИНД СПС + ИНД-ДО и ГРАЂ СПС + ГРАЂ-ДО (часова)	939 ¹⁾
Укупно утрошено вријеме за УСЛУГЕ СПС и ТРГ СПС (часова)	548 ¹⁾
Укупно утрошено вријеме за УСЛУГЕ СПС + УСЛУГЕ-ДО (часова)	43 ¹⁾

1) Свакој извјештајној јединици у оквиру истраживања достављају се по два обрасца

17. Ревизија података

17.1. Политика ревизије података

Не постоји општа политика ревизије података, а корисници обавјештавају о спроведеним ревизијама података у форми краћих информација, која се објављују у статистичким саопштењима и другим публикацијама.

17.2. Пракса ревизије података

Коначни подаци објављују се пет мјесеци после објаве претходних података. За СПС није планирана и није проведена ревизија коначних података.

18. Статистичка обрада

18.1. Извор података

Структурни показатељи пословања предузећа и предузетника резултат су статистичке обраде података за предузећа из Годишњих извјештаја структурних пословних статистика и Годишњих финансијских извјештаја, те процјене података за предузетнике. Резултати Структурних пословних статистика производе се на бази директно прикупљених података за предузећа са 20 и више запослених лица (1 073 предузећа), на бази Годишњих финансијских извјештаја за предузећа са мање од 20 запослених лица (6 927 предузећа), а за предузетнике на бази процјена заснованих на подацима из Пореске управе Републике Српске.

Подаци о броју предузећа у СПС 2018, према извору података, дати су у Табели 7 Извјештаја о квалитету за Структурне пословне статистике, 2018.

18.2. Учесталост прикупљања података

Годишње

18.3. Прикупљање података

Подаци за производњу структурних пословних показатеља прикупљају се путем обрасца „Годишњи извјештај структурних пословних статистика“.

За сваки Анекс (I-IV) ЕУ Регулative 295/2008 креиран је посебан тип обрасца (УСЛУГЕ СПС, ИНД СПС, ТРГ СПС и ГРАЂ СПС), те се тако у истраживању користе четири главна обрасца. Осим главних, за Анексе I, II, и IV користе се и допунски обрасци.

Обрасци су доступни на [интернет страници Завода](#).

Пословни субјекти достављају податке подручним јединицама Републичког завода за статистику пет мјесеци након посматране године.

Обиљежја која се прикупљају у овом обрасцу расположива су у рачуноводственим, кадровским и осталим евиденцијама предузећа. То су подаци о приходима, расходима, залихама, запосленима и др.

18.4. Валидација података

Обрада података и производња резултата обавља се у Одјељењу производних статистика и Одјељењу услужних статистика Републичког завода за статистику. У овим Одјељењима обављају се формалне, рачунске и логичке контроле, анализа резултата итд.

Подаци из „Годишњих извјештаја структурних пословних статистика“ уносе се у апликацију без претходне исправке евентуалних неправилности, тј. у „сировом“ облику. Након обављеног уноса података, може се видјети листа свих рачунских и логичких грешака, по свим извјештајним јединицама, при чему су црвеном бојом означене „hard“ грешке. Тренутно не постоји могућност снимања стања грешака након првог уноса, односно уноса сирових података и не постоји тачан податак о томе колико исправки је извршено и на којим варијаблама. Основа за едитовање микроподатака јесте поређење са подацима Структурних пословних статистика из претходне године, као и са подацима из завршних рачуна посматране године. Поред поменутог, ради се поређење података и са Статистиком рада, „PRODCOM“ статистиком и осталим статистикама које су у вези са Структурним пословним статистикама. У случају појаве недоследности, провјере се врше телефонским контактирањем с извјештајним јединицама.

18.5. Компилација података

Варијабле и индикатори Структурних пословних статистика производе се прво на нивоу предузећа, а затим се агрегирају на ниво разреда, гране, области и подручја КД БиХ 2010. Резултати се, у складу са европским препорукама, приказују према главној (претежној) дјелатности што подразумијева да се, уколико предузеће обавља више дјелатности, цјелокупан резултат приписује његовој главној дјелатности.

На основу расположивих података за предузетнике (шифра дјелатности, број предузетника и број запослених лица) из СПР-а, с једне стране, и прикупљених података за предузећа (све СПС варијабле) с друге стране, извршена је процјена СПС варијабли за предузетнике.

Подаци за предузетнике процијењени су на основу броја запослених лица, математичко-статистичким методом регресије и корелације. Основне претпоставке овог модела су:

- сличност предузећа и предузетника у истој дјелатности и класи запослених;
- корелација броја запослених и свих осталих варијабли.

Прво се подаци о броју предузетника, броју запослених лица у предузетницима и броју запосленика у предузетницима распоређују у хомогене групе према грани (шифра дјелатности на 3 цифре) и класи запослених. Користе се сљедеће класе запослених:

- за индустрију и грађевинарство: 1 (0-9), 2 (10-19), 3 (20-49), 4 (50-250) и 5 (250 и више запослених);
- за трговину и услуге: 1 (0-1), 2 (2-9), 3 (10-19), 4 (20-49), 5 (50-250) и 6 (250 и више запослених).

На исти начин се сви потребни подаци за предузећа распоређују у хомогене групе према грани дјелатности и класи запослених.

Упаривањем ових сетова података рачунамо сљедећа два коефицијента корелације:

- Коефицијент 1 = број запослених лица предузетници / број запослених лица предузећа и
- Коефицијент 2 = број запосленика предузетници / број запосленика предузећа.

Множењем ових коефицијената са одговарајућим подацима предузећа добијамо податке за предузетнике. СПС подаци (варијабле) за предузетнике додају се СПС подацима (варијаблима) за предузећа и на тај начин добијају се годишњи показатељи пословања предузећа и предузетника у области нефинансијске пословне економије.

18.6. Прилагођавање

Структурне пословне статистике не примјењују методе прилагођавања.

19. Коментар